

Meddelanden 2015

(April 2015 – april 2016)

Kvinnliga Akademikers Förening

Förkortad digital version

Innehåll

Välkommen till Kvinnliga Akademikers Förening!	4
Riksordföranden har ordet – Kära medlem i KAF	5
Rapport internationell koordinator/CIR	6
<i>Redaktionella bidrag</i>	
Yvonne Hirdman om sin bok – ”Medan jag var ung”	7
Bit inte ihop - seminarium	9
Kristina Sundqvist – sambandet mellan ätstörningar och höga betyg hos flickor	10
Minnen av Birgitta Odén	11

Välkommen till Kvinnliga Akademikers Förening!

Kvinnliga Akademikers Förening, KAF, är en politiskt och religiöst obunden, ideell förening för kvinnor som avlagt akademisk grundexamen. Föreningen grundades år 1904 och var till en början en kamporganisation för kvinnors rätt till högre tjänster och lika lön. Krav som fortfarande är aktuella. Våra nuvarande mål är

- arbeta för att tillvarata kvinnliga akademikers intressen
- främja tillvaratagandet av kvinnliga akademikers kompetens och yrkesskicklighet på alla plan inom samhällsutvecklingen, såväl lokals som i rikssammanhang
- verka för förståelse och vänskap mellan kvinnliga akademiker i alla länder
- främja internationellt samarbete

Mer information om KAF finns på föreningens hemsida

www.kvinnligaakademiker.se eller på Facebook

<https://www.facebook.com/pages/KAF-Kvinnliga-Akademikers-F%C3%B6rening/1612577605649282?fref=ts> .

Där finns också information om medlemskap och kretsarnas aktuella program.

Kära medlem i KAF

Mycket har hänt sedan det förra Meddelandebladet postades. Numera kompletteras Meddelandebladet med Facebookgruppen Kvinnliga akademiker som har många följare, och naturligtvis av hemsidan (mer om den senare).

Det första jag vill berätta är att KAF växer igen. Västra kretsen har återuppstått under ledning av Kerstin Keen. Varmt välkommen hela nya styrelsen på Sveriges framsida!

Med stor sannolikhet får KAF ytterligare en krets när UKAF i Uppsala återansluter sig i januari 2017. Det innebär att KAF då har fyra kretsar vilket är enormt roligt!

En besvikelse är dock att KAF inte lyckas etablera någon programgrupp i Halmstad eller Örebro, trots att det funnits spirande verksamhet under en tid. Att få igång aktivitet på fler orter är självklart en viktig uppgift för KAF att ta tag i. Stadgarnas ändamålsparagraf öppnar för ett oändligt spektrum av aktiviteter som ger röst åt kvinnor med högskole- och universitetsutbildning. Min personliga uppfattning är att KAF erbjuder en respekterad och mångsidigt användbar plattform för olika typer av feministiska projekt med utbildningsanknytning. Vi kvinnor som har haft förmånen är att studera vid högskola och universitet är inte få! Förra året fanns 860 000 kvinnor i Sverige med minst tre års eftergymnasial utbildning, och antalet ökar med 30 000 per år! Men fem år efter examen tjänar kvinnor 25 % mindre än vad män gör. Och löneskillnaderna minskar inte enligt SCB. KAFs målgrupp är alltså stor, och drabbad av stora ekonomiska orättvisor i löner, inflytande och pensioner.

Så vad görs då lokalt? Som alla vet bedrivs KAFs verksamhet delvis kretsar där aktiviteternas form och innehåll helt bestäms av medlemmarna. I Skånekretsen utgör nätverksskapande och månatliga föredrag stommen i verksamheten, med täta och välbesökta träffar. I höst planerar Skånekretsen också ett halvdagssymposium – mer om det på hemsidan och på Facebook! Västra kretsen driver forskarcirklar om ”Göteborgskvinnor i rörelse”. Arbetet utmynnar i en bok och utställning i samband med Göteborgs 400-årsjubileum 2021. Det sammanfaller med den allmänna rösträttens 100-årsjubileum, och kvinnors debut i riksdagen. Rösträttsjubileet kommer naturligtvis att uppmärksammas på flera sätt av KAF som ju grundades och drevs av kvinnor med ett stort patos för demokrati och kvinnors inflytande. Till 2021 kommer föreningen ha genomfört ett forskningsprojekt om KAF, Karolina Widerström och rösträttskampen. Projektet inleds med en konferens i augusti 2016: Vote 2021, Universal and Equal Suffrage Conference, Critical, Historical Perspectives on Citizenship and Democracy. Stockholmskretsen anordnar

föreläsningar i aktuella ämnen, och driver en bokcirkel. Därutöver öppnas dörren till Karolina Widerströms våning en gång i månaden för utlandsfödda medsystrar som vill studera i Sverige, träna sin svenska eller ansöka om en anställning som motsvarar kompetens. Flyktingströmmen fortsätter även om tröskeln till Sverige blivit svårforcerad. Enligt SCB hade 10 600 av de utlandsfödda kvinnor som anlände 2015 eftergymnasial utbildning. En hel del av dessa har fått avbryta sina studier på grund av krig och kris. KAF har en viktig roll att fylla när det gäller att lotsa kvinnor från andra länder in i fortsatta studier, in i arbete och in i föreningslivet. Låt oss använda de kunskaper vi KAF-medlemmar har om studier, språk och samhälle till att göra en insats här! MUCF (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) ger KAF ett välkommet bidrag varje år. MUCF har framställt en handledning för civilsamhälle och kommuner i flyktingmottagandet som heter ”Samla kraft”. Den innehåller mycket nyttig kunskap för andra initiativ i liknande riktning: <http://www.mucf.se/publikationer/samla-kraft>

Mer internationellt: I höst firar vår estniska systerorganisation EANÜ hela 90 år! Med anledning av detta anordnas en Nordisk-baltisk konferens i Tartu 8-9 oktober. Alla KAF-medlemmar är välkomna dit. Tre delegater från varje krets får bidrag från MUCF till resa och uppehälle men självklart är det roligt om många fler följer med! Det behöver inte bli dyrt. Resa och hotell går att hitta till bra pris om man bokar nu. Hoppas vi ses i Tartu första helgen i oktober! En annan sak på gång är en förnyelse av hemsidan och KAFs grafiska profil. Självklart ska vi behålla det ovala sigillet med oljelampan (med dess fängslande symbolik,

se <http://kvinnligaakademiker.se/wp/varfor-en-oljelampa-i-kafs-emblem>). Men sigillet ska kompletteras med modern ordbild och en funktionell och attraktiv ny hemsida. Ja, det var ett litet axplock av saker som händer i höst.

Jag önskar alla KAF-medlemmar en skön och stimulerande höst!

Lisa Öberg, ordförande

Rapport från Internationell koordinator/CIR

Den 1 januari 2015 bytte vår paraplyorganisation International Federation of University Women namn till Graduate Women International. Avgiften kom genom en uppskrivning av den schweiziska francen att bli avsevärt högre än förut. Genom att vi fått bidrag från MUCF har höjningen inte påverkat vår ekonomi. Vi har också kunnat bidra till GWI:s projekt i Uganda där man bygger upp ett lärarseminarium med 50 utbildningsplatser för unga kvinnor. Härigenom kan fler kvinnor i Uganda få en gedigen lärarutbildning och fler skolor där flickor kan få utbildning grundas. GWI har 8 projekt i utvecklingsländer som har till syfte att ge kvinnor utbildning. Därför är det viktigt att KAF är medlem i GWI.

För nio år sedan var KAF med om att forma ett nätverk för de nordiska föreningarna för universitets- och högskoleutbildade kvinnor. Nätverket som förkortas till KANN, har dels hållit seminarier vid två europeiska kongresser, dels hållit en gemensam workshop om invandrade kvinnors integration i de nordiska länderna vid IFUW:s kongress i Istanbul år 2013. Den finländska organisationen har länge hävdade att de baltiska föreningarna borde få vara med i detta nätverk. Som ett första steg till ett samarbete mellan de nordiska och de baltiska föreningarna anordnades en workshop i november 2015 i Stockholm. Representanter för Finland, Norge, Sverige, Estland och Litauen deltog. Vid mötet bestämdes att anordna ett seminarium i den estniska universitetsstaden Tartu (Dorpat) i oktober 2016. Förberedelsearbete pågår.

Beatrice Christensen Sköld

Yvonne Hirdman om sin bok - ”Medan jag var ung”

I samband med årsmötet 2015 ordnade Stockholmskretsen en spännande föreläsning med titeln ”Medan jag var ung – Yvonne Hirdman om sin egohistoria”. Yvonne Hirdman är en välkänd historiker och en av de första i Sverige som började forska om historia i ett genusperspektiv. Hennes produktion är mycket stor och hennes främsta forskningsfält är 1900-talets kvinnohistoria. Boken kom 2015 och bygger på hennes dagböcker.

På senare år har hon fokuserat på att skriva historia utifrån ett biografiskt perspektiv – att låta historiska processer speglas genom olika livsöden. Först skrev hon om Alva Myrdal, senare om sin mamma och nu senast om sig själv. ”Egohistoria” kallar hon metoden efter en ny term från fransk forskningstradition, där ”självet” och forskning binds ihop och där man kan bryta mot tabut att framhäva sig själv även i forskning. Men hon är också mycket kritisk mot sig själv och framför allt modig i att berätta om alla felsteg, misslyckanden, dumheter hon gjort som hon ångrar djupt. Hon berättar om uteblivna framgångar i kärlek och i arbete, om män som svikit och egna svek, om tjänster hon sökt men inte fått etc. Hon kan också ibland kritisera sig själv som förälder – något som är mycket ovanligt i svensk kultur.

Yvonne sa det som många av oss erfar att det är svårt att berätta om sig själv. När hon växte upp levde hon konflikten mellan att vara kvinna och vara människa, att det var männens ögon som bestämde världen. Kvinnoperspektivet från generationen som blev med barn utan eget val belyser hon på ett givande sätt i sin egen historia som ensamstående mamma. Det är svårt för dagens unga människor att förstå vilken skam det var att bli med barn på 50-talet, när det inte fanns varken p-piller, abort eller daghem. Hur tänkte den ”vuxna” generationen egentligen – att lägga hela skuldbördan och barntillsynen på mamman?

I Hirdmans egoberättelse finns också mycket av styrka och kamp. Hur den lite naiva flickan plötsligt vaknar upp och börjar se strukturerna omkring sig. Hur

kvinnorna vid universitetet på 70-talet började tala om kvinnokamp och patriarkatet som ett maktsystem. Det nya var att man började se relationen mellan män och kvinnor som en maktordning som gick att bygga teorier kring. I den processen var också Yvonne Hirdman en viktig person med sin teori om genussystemet som hon introducerade och som fick stort genomslag i Sverige, ja även internationellt.

När hon 1978 var med och bildade Forum för kvinnoforskare hittade hon äntligen något och några som inkluderade henne. Det blev en vändpunkt.

I slutet av föreläsningen gav hon några råd till yngre kvinnliga forskare:

- Räkna alltid med hur många ”dom” är och var ”dom” finns.
- Väninnor och kvinnliga kamrater är betydelsefulla.
- Bilda gärna en kvinnlig forskargrupp.
- Undvik bitterhet när du ser att något går dig förbi för att du är kvinna.
- Var inte rädd! Särskilt om du vet att du har rätt.

Det är lättare att vara rädd idag då kvinnor har mer att förlora än tidigare på grund av de framgångar vi faktiskt har fått.

Det är också svårare att få forskningsmedel till kvinnliga forskare idag.

Christina Florin och Lena Ek

Bit inte ihop - seminarium

I samband med årsmötet 2016 i Lund höll KAF en workshop som handlade om verbalt självförsvar och att bli bättre på att säga ifrån istället för att bita ihop. Moderatorerna var journalisten Rebecka Bolin och dramapedagogen Sara Berg. Åldersspannet bland deltagarna var större än vad som är vanlig i evenemang som KAF. Totalt deltog tjugo kvinnor, allt från studenter, yrkesverksamma och pensionärer. Samtliga tyckte att workshopen var relevant. Majoriteten av deltagarna fick en större förståelse för att kunna hantera framtida situationer oavsett om det är i yrkeslivet eller fritid/privat. Moderatorerna fick beröm för workshopen både vad gällde struktur och presentation.

Att gå vidare från Berit Ås härskartekniker och i nutida termer fundera på hur man skall bli bättre på att ta plats inom arbetslivet är lika väsentligt idag som det varit tidigare i historien. Varje generation med kvinnor måste erövra jämställdhet, är det någon som har sagt. En hel del kvinnor mitt i karriären kämpar fortfarande med att våga se, tala och ta plats. Vi fick ta upp detta i systemskapets tillåtande miljö.

Många tankar att ta med sig

Att säga ifrån är viktigare än att säga något bra, acceptera att du känner dig förvirrad/osammanhängande i vissa situationer. Mycket som händer i maktrelationer gör det i skydd av att ingen reagerar och invänder, därför är det viktigt att sätta ord på vad man upplever. Man behöver inte säga ifrån snabbt utan kan ta upp det igen senare. Du bär inte ansvaret för att du måste säga ifrån omedelbart, man har rätt att tänka över och reflektera. Ta det inte personligt, det är inte alltid en medveten strategi att förminska, håll dig lugn och respektfull. ÖVA dig på att säga ifrån så att du klarar att vara rak och inte förminska dig själv. Var beredd på motstånd men stå fast även när du blir skuldbelagd. Den som står fast över tid vinner ofta respekt. Det är lätt att tycka illa om sig själv, man kan aldrig bli omtyckt av alla. Det viktigaste är att man tycker om sig själv.

Det är tre steg i att säga ifrån

- ☐ Namnge det du upplever
- ☐ Kritisera utifrån ”jag behöver”
- ☐ Ställ frågan ”hur löser vi detta?”.

Paulina Geijer och Lena Ek

Kristina Sundquist - sambandet mellan höga betyg och ätstörningar hos flickor

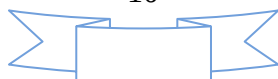
I samband med riksårsmötet i Lund 2016 talade Kristina Sundqvist om sambandet mellan höga betyg och ätstörningar. Kristina arbetar som distriktsläkare i Malmö och är professor för Centrum för primärvårdsforskning vid Lunds Universitet. Hennes intresse för denna fråga väcktes då hon hörde att hennes döttrar blev uppmanade att inte anstränga sig så mycket i skolan för att det var risk för deras hälsa, medan hennes pojke tvärtom uppmanades att anstränga sig mera. Är det verkligen så att duktiga flickor riskerar sin hälsa?

Det är ungefär 4 % av kvinnorna som har anorexia nervosa någon gång under sin livstid och ungefär 3 % har bulimia. Tidigare forskning har visat att ätstörningar är vanligare hos personer med hög IQ som är perfektionister. I Sverige har man i tidigare forskning sett att föräldrar med hög utbildning medför större risk för att dottern skall få ätstörningar. Man tror det finns kulturella skillnader som spelar roll. Men trots detta verkar alla typer av flickor vara drabbade av risken för ätstörningar.

I Kristinas forskning finner hon ett samband mellan höga betyg och ätstörningar om man tittar generellt på flickor. Men det finns inget samband hos dem som har högst betyg. När man tar hänsyn till familjebakgrunden försvinner sambandet. Kristina drar slutsatsen att det är andra saker i familjen som orsakar sambandet. *Just höga betyg hos flickor verkar inte medföra fara för deras hälsa.*

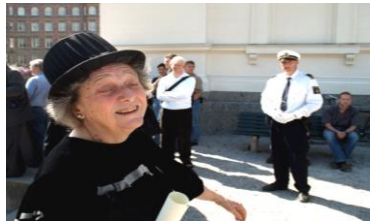
Kristinas budskap till flickor som hon träffar med höga krav på sig själv är: ”Plugga på! Det är inte farligt. Samhället behöver kunniga och ansvarstagande medborgare. Men tänk också på att ni visserligen kan få mycket - men inte samtidigt.” Gapet mellan dröm och verklighet kan för unga människor idag vara större än det varit tidigare i historien. Det är inte sant att man kan bli allt man vill men ungdomar inskolats i den tron. Man värderas idag utifrån prestationer i allt såväl privatliv som arbetsliv och inte längre utifrån relationer som tidigare. Det är inte alltid negativt men det kan bli svårt att leva upp till. Förväntningarna på sjukvården har förändrats så att unga människor önskar att sjukvården ska hjälpa dem så att de hantera livet bättre eller lyckligare även om de inte är sjuka.

Kristina Hallind och Lena Ek

Minnen av Birgitta Odén

Professor Birgitta Odén, Lund, har avlidit i en ålder av 94 år.

I augusti 1941 fick Birgitta Odén som nybliven 20-årig studentska kontrakt på ett av de åtråvärda rummen på den relativt nyuppförda stiftelsen Lunds Studentskegård, nämligen nummer 31 på tredje våningen. Tre år senare avlade hon sin kandidatexamen, med sikte på att bli meteorolog, har hon en gång berättat. Men efter att av misstag ha utlöst en sandstorm i väderleksrapporten för södra Sverige, ägnade hon sig framgent åt historia med finanspolitisk inriktning, disputerade för doktorsgraden 1955 och kom efter tio år att bli Sveriges första kvinnliga professor i historia och den första kvinnliga professorn vid Lunds universitet.

Som den näst sista ordföranden i Lunds Kvinnliga Studentförening (LKS), som upplöstes 1947 då jämställdhetsmålen ansågs uppnådda och integrering av könen blev målet, övervägde Birgitta Odén ett tag att låta LKS uppgå i Akademiskt Bildade Kvinnors Förening, grundad 1904, numera Kvinnliga Akademikers Förening, som hon var trogen medlem av ända fram till innevarande år och där hon gjorde sitt sista framträdande så sent som 2013.

Till Studentskegården återvände Birgitta Odén under många år i egenskap av styrelseordförande för stiftelsen och hade stor förståelse för flickornas önskan att skaffa sig såväl utbildning och yrke som familj och få det stora livsprojektet att gå ihop. Hon uppträdde som klok och initierad högtidstalare vid Studentskegårdens 50-årsjubileum 1987 och dess 75-årsjubileum 2012.

Vi som i dessa sammanhang kommit i kontakt med Birgitta Odén minns henne som rak, rättvis, vänfast, omtänksam – en stark förebild, som på samma gång var både det trygga stödet och den kraftfulla akademikern med stor integritet och en oerhörd intellektuell kapacitet. Vi är tacksamma att ha fått förmånen att uppleva en kvinna av denna dignitet.

Kristina Hallind

